

EXPLOITING LOCAL CULTURE IN PRESCHOOL TEACHER TRAINING AT THE COLLEGE OF EDUCATION

Dao Thi Anh Le

Nam Dinh College of Education

Email address: daoanhle@gmail.com

<https://doi.org/10.51453/2354-1431/2024/1229>

Article info

Received: 20/9/2024

Revised: 25/10/2024

Accepted: 25/12/2024

Keywords:

*local culture; teacher
training college;
teacher training;
preschool teachers*

Abstract:

Early childhood education is the first level of the national education system, laying the foundation for physical, intellectual, emotional, aesthetic development, and forming basic personality traits for children before entering primary school. Currently, early childhood teachers are mainly trained at pedagogical colleges and a few universities. Harnessing local culture is an effective trend in training early childhood teachers at pedagogical colleges. In this study, through the theoretical research method, we analyze the issue of leveraging local culture in training early childhood teachers at pedagogical colleges from various aspects: necessity, the main areas, proposed directions for leveraging local culture to serve the training of early childhood teachers, and the advantages, benefits of leveraging local culture in training early childhood teachers at pedagogical colleges. The study also aims to affirm the important role of local culture in training preschool teachers at teacher training colleges, as it contributes to building a practical-oriented early childhood education system, meets the demands of educational innovation, and provides a solid foundation for general education.

KHAI THÁC VĂN HÓA ĐỊA PHƯƠNG TRONG ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN MẦM NON Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM

Đào Thị Anh Lê

Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định

Địa chỉ email: daoanhle@gmail.com

<https://doi.org/10.51453/2354-1431/2024/1229>

Thông tin bài viết

Ngày nhận bài: 20/9/2024

Ngày sửa bài: 25/10/2024

Ngày duyệt đăng: 25/12/2024

Từ khóa:

*giáo viên mầm non, văn hóa
địa phương, trường cao đẳng
sư phạm, đào tạo*

Tóm tắt

Giáo dục mầm non là cấp học đầu tiên của hệ thống giáo dục quốc dân, đặt nền móng cho sự phát triển về thể chất, trí tuệ, tình cảm, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố căn bản về nhân cách cho trẻ em trước khi vào lớp một. Hiện nay, giáo viên mầm non (GVMN) được đào tạo chủ yếu ở các trường cao đẳng sư phạm (CĐSP) và một số trường đại học. Khai thác văn hóa địa phương là xu hướng hiệu quả trong đào tạo GVMN ở trường CĐSP. Trong nghiên cứu này, bằng phương pháp nghiên cứu lý thuyết, chúng tôi phân tích vấn đề khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN ở trường CĐSP trên các bình diện: sự cần thiết, các phạm vi chủ yếu, đề xuất phương hướng khai thác văn hóa địa phương phục vụ đào tạo GVMN và những ưu thế, lợi ích trong việc khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN của các trường CĐSP. Nghiên cứu cũng nhằm khẳng định vị trí quan trọng của văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN ở các trường CĐSP khi góp phần tạo dựng một nền giáo dục mầm non gắn liền với thực tiễn, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, làm cơ sở vững chắc cho giáo dục phổ thông.

1. Mở đầu

Giáo dục mầm non là cấp học đầu tiên của hệ thống giáo dục quốc dân, đặt nền móng cho sự phát triển về thể chất, trí tuệ, tình cảm, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố căn bản về nhân cách cho trẻ em trước khi vào lớp một. Hiện nay, GVMN được đào tạo chủ yếu ở các trường CĐSP và một

số ít các trường đại học. Khai thác văn hóa địa phương là xu hướng hiệu quả trong đào tạo GVMN ở trường CĐSP. Liên quan đến vấn đề nghiên cứu, có thể kể đến hai nhóm nghiên cứu. **Nhóm thứ nhất** bàn về hoạt động trải nghiệm trong trường mầm non. Bài *Thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm cho trẻ ở trường mầm non* (Tuấn N.M & Phương (2017)) đã nghiên cứu một số vấn đề lý

luận về tổ chức hoạt động trải nghiệm cho trẻ mầm non từ đó rút ra kết luận: hoạt động trải nghiệm có vai trò quan trọng trong việc thực hiện mục tiêu phát triển năng lực trẻ mầm non. Ngô Văn Nam trong bài viết *Tăng cường hoạt động trải nghiệm cho trẻ ở trường mầm non qua hoạt động tạo hình bằng nguyên liệu sẵn có ở địa phương* (Nam N.V, 2021) đã trình bày một số giải pháp tăng cường hoạt động trải nghiệm cho trẻ trong hoạt động tạo hình bằng nguyên liệu sẵn có ở địa phương, bên cạnh đó hướng dẫn cụ thể cách làm với một số nguyên liệu để giảng viên (GV) và sinh viên (SV) mầm non có thể tham khảo trong hướng dẫn trẻ hoạt động tạo hình. **Nhóm thứ hai** bàn về hoạt động trải nghiệm trong đào tạo SV ngành giáo dục mầm non. Nguyễn Thùy Sông trong bài viết *Hoạt động trải nghiệm và một số yêu cầu đặt ra đối với trường sư phạm và SV sư phạm* đã nhấn mạnh việc nâng cao năng lực thiết kế và tổ chức các hoạt động trải nghiệm ở trường phổ thông hiện nay trở thành nhiệm vụ cấp thiết của người GV (Sông, 2020). Trong bài viết *Thiết kế hoạt động trải nghiệm trong giảng dạy học phần “Môi trường và giáo dục môi trường cho trẻ mầm non” cho SV ngành giáo dục tiểu học mầm non trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định*, Vũ Thị Thanh Hương đã đề xuất quy trình thiết kế hoạt động trải nghiệm trong giảng dạy học phần *Môi trường và giáo dục môi trường cho trẻ mầm non* (Hương, 2021). Các nghiên cứu trên đã góp phần trong việc làm rõ vai trò và phương thức tổ chức hoạt động trải nghiệm trong giáo dục mầm non. Tuy nhiên, hầu hết các công trình mới dừng lại ở việc khai thác hoạt động trải nghiệm nói chung, hoặc có đề cập đến văn hóa địa phương nhưng ở trong những học phần đơn lẻ, những phạm vi hẹp, chưa có nhiều nghiên cứu chuyên sâu về việc lồng ghép, khai thác văn hóa địa phương vào đào tạo giáo viên mầm non. Trong nghiên cứu này, chúng tôi phân tích vấn đề khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN ở trường CĐSP trên các bình diện: sự cần thiết, các phạm vi chủ yếu, đề xuất phương hướng khai thác văn hóa địa phương phục vụ đào tạo GVMN và những ưu thế, lợi ích trong việc khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN của các trường CĐSP.

2. Nội dung

2.1. Khái niệm và phương pháp nghiên cứu

2.1.1. Khái niệm

Văn hóa địa phương là tập hợp các giá trị, phong tục, tập quán, tín ngưỡng, ngôn ngữ, nghệ thuật, ẩm thực, lối sống và các di sản tinh thần, vật chất được hình thành, duy trì và phát triển trong một cộng đồng dân cư nhất định. Văn hóa địa phương phản ánh bản sắc riêng của từng vùng miền, góp phần làm phong phú nền văn hóa chung của một quốc gia.

Khai thác văn hóa địa phương là quá trình tìm hiểu, nghiên cứu, bảo tồn và ứng dụng các yếu tố văn hóa đặc trưng của một địa phương vào các hoạt động thực tiễn như giáo dục, du lịch, nghệ thuật, kinh tế... nhằm phát huy giá trị của văn hóa địa phương, đồng thời tạo ra lợi ích về mặt tinh thần và vật chất cho cộng đồng.

2.1.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu lí thuyết là phương pháp chủ đạo trong nghiên cứu của chúng tôi, cụ thể là phân tích và tổng hợp các văn bản về sự thay đổi nhiệm vụ của các trường CĐSP; phân tích tương quan giữa chương trình (CT) giáo dục mầm non và CT giáo dục phổ thông về hoạt động trải nghiệm và giáo dục địa phương; nghiên cứu, phân tích CT đào tạo ngành Giáo dục mầm non của một số trường CĐSP.

2.2. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

2.2.1. Sự cần thiết của văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN ở trường cao đẳng sư phạm

Thông tư ban hành chương trình Giáo dục mầm non ngày 13/4/ 2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo chỉ rõ yêu cầu của giáo dục mầm non là bảo đảm tính khoa học, tính vừa sức và nguyên tắc đồng tâm phát triển từ dễ đến khó; thống nhất giữa nội dung giáo dục với cuộc sống hiện thực, gắn với cuộc sống và kinh nghiệm của trẻ, chuẩn bị cho trẻ từng bước hoà nhập vào cuộc sống. Ngoài ra, quan điểm xây dựng CT Giáo dục mầm non chỉ rõ: “*chương trình giáo dục mầm non bảo đảm kết nối giữa các độ tuổi nhà trẻ và mẫu giáo với nhau,*

liên thông với chương trình giáo dục phổ thông (Bộ GD & ĐT, 2021), nghĩa là phải bảo đảm tính liên thông giữa các độ tuổi, giữa nhà trẻ, mẫu giáo và CT giáo dục phổ thông. Khai thác văn hóa địa phương trong chương trình giáo dục mầm non là cần thiết để đảm bảo tính liên thông giữa các độ tuổi trong bậc học mầm non và giữa giáo dục mầm non với giáo dục phổ thông.

Thứ nhất, văn hóa địa phương giúp trẻ tiếp cận với môi trường học tập quen thuộc, từ đó tạo nền tảng vững chắc cho quá trình chuyển tiếp giữa các độ tuổi trong bậc học mầm non. Việc sử dụng các yếu tố văn hóa địa phương trong giảng dạy giúp trẻ dần hình thành nhận thức, ngôn ngữ và kỹ năng phù hợp với từng giai đoạn phát triển. Thứ hai, khi giáo dục trẻ bằng văn hóa địa phương, giáo viên có thể tạo ra sự gắn kết tự nhiên giữa giáo dục mầm non và giáo dục phổ thông. Trẻ em đã được tiếp xúc với các giá trị văn hóa từ nhỏ sẽ có nền tảng để tiếp tục học tập và phát triển ở cấp học cao hơn một cách liền mạch. Thứ ba, đào tạo giáo viên mầm non về văn hóa địa phương là cần thiết để SV có đủ năng lực truyền tải các yếu tố văn hóa địa phương vào quá trình giảng dạy, giúp trẻ hình thành kiến thức nền tảng vững chắc ngay từ bậc học đầu tiên. Đây chính là cơ sở quan trọng để đảm bảo tính liên thông trong hệ thống giáo dục từ mầm non đến phổ thông.

Văn hóa địa phương kết nối CT giáo dục mầm non và CT giáo dục phổ thông thông qua 2 nội dung giáo dục là hoạt động trải nghiệm và giáo dục địa phương. **Thứ nhất, về hoạt động trải nghiệm**, CT Giáo dục mầm non chỉ rõ phương pháp giáo dục mầm non “*Đối với giáo dục mẫu giáo, phương pháp giáo dục phải tạo điều kiện cho trẻ được trải nghiệm, tìm tòi, khám phá môi trường xung quanh dưới nhiều hình thức đa dạng, đáp ứng nhu cầu, hứng thú của trẻ theo phương châm “chơi mà học, học bằng chơi”*”. Chú trọng đổi mới, tổ chức môi trường giáo dục nhằm kích thích và tạo cơ hội cho trẻ tích cực khám phá, thử nghiệm và sáng tạo ở các khu vực hoạt động một cách vui vẻ” (Bộ GD & ĐT, 2021). Dạy học gắn với hoạt động trải nghiệm là cách kết nối kiến thức, kỹ năng với thực tiễn cuộc sống phong phú,

sinh động mà trẻ em đã và sẽ trải qua trong cuộc sống. Trong CT giáo dục phổ thông hiện hành, hoạt động trải nghiệm (cấp tiểu học) và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (cấp trung học cơ sở, trung học phổ thông) là hoạt động giáo dục bắt buộc được thực hiện từ lớp 1-12. Hoạt động trải nghiệm không chỉ giúp hình thành kiến thức mới mà quan trọng hơn là tạo cho trẻ có niềm say mê tìm hiểu, thích khám phá và biết cách lĩnh hội những kiến thức mới, cách hình thành kỹ năng mới. Như vậy, hoạt động trải nghiệm trong trường mầm non có vai trò quan trọng để chuẩn bị cho trẻ trước khi vào trường tiểu học, đảm bảo đúng yêu cầu về nội dung và phương pháp giáo dục của CT giáo dục mầm non. **Thứ hai, về giáo dục địa phương**, đây là một nội dung quan trọng của giáo dục phổ thông. Giáo dục địa phương là những vấn đề cơ bản hoặc thời sự về văn hoá, lịch sử, địa lí, kinh tế, xã hội, môi trường, hướng nghiệp... của địa phương bổ sung cho nội dung giáo dục bắt buộc chung thống nhất trong cả nước, nhằm “*trang bị cho học sinh những hiểu biết về nơi sinh sống, bồi dưỡng tình yêu quê hương, ý thức tìm hiểu và vận dụng những điều đã học để góp phần giải quyết những vấn đề của quê hương*” (Bộ GD & ĐT, 2018). Trong nội dung giáo dục địa phương, văn hóa địa phương (hiểu theo nghĩa rộng) đóng vai trò cơ bản, cốt lõi nhất với sự đa dạng, hấp dẫn của nó. Ở bậc trung học phổ thông và trung học cơ sở, nội dung giáo dục địa phương có vị trí tương đương các môn học khác. Ở bậc tiểu học, nội dung giáo dục địa phương được tích hợp với hoạt động trải nghiệm. Ở bậc mầm non, nội dung giáo dục địa phương khá được coi trọng: “*CT quy định những nội dung giáo dục áp dụng đối với mọi trẻ em mầm non, đồng thời trao quyền cho địa phương, cơ sở giáo dục mầm non, GV trong việc lựa chọn, bổ sung một số nội dung giáo dục và triển khai kế hoạch giáo dục phù hợp với trẻ mầm non và điều kiện của địa phương, của cơ sở giáo dục mầm non*” (Bộ GD & ĐT, 2021). Hiện nay, mục tiêu giáo dục bậc mầm non được xây dựng theo các lĩnh vực phát triển: thể chất, ngôn ngữ, tình cảm - xã hội, nhận thức, thẩm mỹ; để đạt được mục tiêu hình thành, phát triển tối đa tiềm năng

vốn có ở trẻ và hình thành những giá trị, những kỹ năng sống cần thiết. Trong hệ thống chủ đề ở trường mầm non, *Quê hương - Đất nước - Bác Hồ* là chủ đề có phạm vi rộng lớn nhất để giáo dục văn hoá truyền thống. Như vậy, việc cho trẻ tiếp cận với văn hóa địa phương từ lứa tuổi mầm non là rất cần thiết trong việc thực hiện mục tiêu giáo dục địa phương của CT giáo dục phổ thông hiện hành. Việc khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo giáo viên mầm non không chỉ giúp SV ngành giáo dục mầm non hiểu rõ hơn về môi trường văn hóa nơi mình học tập và công tác mà còn trang bị cho các em kỹ năng lồng ghép các yếu tố văn hóa địa phương vào giảng dạy một cách hiệu quả. Bên cạnh đó, giáo viên mầm non có hiểu biết sâu sắc về văn hóa địa phương sẽ có khả năng thiết kế các hoạt động giáo dục phù hợp với đặc điểm văn hóa, tập quán và tâm lý của trẻ em từng vùng miền, từ đó nâng cao chất lượng giáo dục, góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong bối cảnh hội nhập. Từ đó có thể thấy, việc khai thác văn hóa địa phương để đào tạo GVMN nói chung là vấn đề cần thiết, đúng tinh thần giáo dục hiện đại, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục mầm non khi vừa đào tạo được những GVMN tương lai tiếp cận sát sao với CT Giáo dục mầm non hiện hành, vừa có năng lực giảng dạy vừa có tinh thần gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa của cộng đồng.

2.2.2. Một số phạm vi của văn hóa địa phương có thể khai thác trong đào tạo GVMN

Văn hóa địa phương là một phức hợp nhiều yếu tố cấu thành. Trong nghiên cứu này, chúng tôi tập trung hơn vào một số phạm vi như danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử, làng nghề truyền thống, ẩm thực địa phương và nghệ thuật dân gian của địa phương. Các yếu tố này không chỉ thể hiện bản sắc văn hóa riêng biệt của mỗi vùng miền, mà còn tiềm ẩn khả năng trải nghiệm phong phú và thú vị cho giáo viên tương lai và trẻ. Khi được khai thác đúng cách, chúng có thể trở thành công cụ mạnh mẽ trong việc xây dựng một môi trường học tập sáng tạo và ý nghĩa. Sau đây là một số phạm vi của văn hóa địa phương có thể khai thác trong đào tạo GVMN.

Làng nghề truyền thống Các làng nghề truyền thống hội tụ đầy đủ giá trị văn hóa vật thể (sản phẩm làng nghề, công trình kiến trúc di tích thờ tổ nghề) và văn hóa phi vật thể (kỹ năng, kỹ xảo nghề, lễ hội làng, sinh hoạt văn hóa, tín ngưỡng dân gian, không gian văn hóa làng). Dựa vào yếu tố tự nhiên và điều kiện phát triển kinh tế - xã hội ở từng địa phương, các làng nghề đã kết nối, hình thành được các tuyến, điểm trải nghiệm hấp dẫn. Với những giá trị to lớn của các làng nghề truyền thống, việc khai thác văn hóa địa phương kết nối giữa làng nghề với làng nghề, làng nghề với lễ hội, làng nghề với di tích, danh thắng có thể đem lại nhiều giá trị giáo dục.

Danh lam thắng cảnh Danh lam thắng cảnh thường sở hữu vẻ đẹp tự nhiên hoặc kiến trúc độc đáo, thu hút sự khám phá. Những địa điểm này mang giá trị văn hóa và lịch sử sâu sắc, phản ánh bản sắc dân tộc, đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển du lịch và kinh tế địa phương. Bên cạnh đó, danh lam thắng cảnh cung cấp không gian thư giãn, giúp con người giải tỏa căng thẳng và tìm lại sự bình yên, khơi dậy cảm hứng sáng tạo và kết nối cộng đồng.

Di tích lịch sử, văn hóa Di tích lịch sử, văn hóa góp phần quan trọng vào việc giáo dục lịch sử, vun đắp truyền thống tốt đẹp của dân tộc. di tích lịch sử góp phần xây dựng và quảng bá hình ảnh địa phương, truyền bá các giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học và thẩm mỹ quan trọng của địa phương nói riêng và nói chung. Di tích góp phần vào việc giáo dục con người Việt Nam phát triển toàn diện, hình thành nên nguồn nhân lực đóng góp trực tiếp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đồng thời mang lại giá trị kinh tế, đem lại những lợi ích thiết thực và bền vững cho địa phương.

Văn hóa ẩm thực Mỗi món ăn mang trong mình câu chuyện về truyền thống và lịch sử, giúp chúng ta gìn giữ và tôn vinh bản sắc văn hóa của từng vùng miền. Ngành ẩm thực không chỉ tạo ra nhiều cơ hội việc làm mà còn thúc đẩy du lịch, góp phần làm phong phú thêm nền kinh tế địa phương. Ẩm thực là cầu nối tuyệt vời giữa các nền văn hóa khác nhau, tạo cơ hội để chúng ta

khám phá, thưởng thức và học hỏi từ những nền văn hóa phong phú xung quanh, là sợi dây liên kết giữa con người, cộng đồng và lịch sử, mang lại sự phong phú và đa dạng cho cuộc sống.

Nghệ thuật truyền thống Nghệ thuật truyền thống là di sản quý báu, phản ánh lịch sử, phong tục và tập quán của một dân tộc, giúp chúng ta kết nối với nguồn cội. Các buổi biểu diễn, lễ hội hay triển lãm nghệ thuật mang mọi người lại gần nhau, tạo ra không gian giao lưu và chia sẻ niềm vui, gắn kết cộng đồng. Nghệ thuật truyền thống là phương tiện để truyền tải những giá trị nhân văn, bài học cuộc sống và cảm hứng cho các thế hệ trẻ. Như vậy, nghệ thuật truyền thống không chỉ là

một phần của văn hóa mà còn là cầu nối giữa con người với nhau, làm phong phú thêm cuộc sống và tạo ra những giá trị tinh thần sâu sắc.

Với các phạm vi đa dạng của văn hóa địa phương, các trường CĐSP có thể tổ chức các hoạt động trải nghiệm phong phú trong đào tạo giáo viên mầm non. Trong Bảng 1 dưới đây, chúng tôi đề xuất những hoạt động trải nghiệm tham khảo cho từng phạm vi nhất định. Những hoạt động trải nghiệm này giúp SV ngành GD mầm non - người GVMN tương lai - hiểu rõ về văn hóa địa phương và thuận lợi tổ chức hoạt động giáo dục ở trường mầm non theo yêu cầu của CT giáo dục mầm non.

Bảng 1. Phạm vi trải nghiệm văn hóa địa phương và các hoạt động trải nghiệm tham khảo

STT	Phạm vi trải nghiệm	Hoạt động trải nghiệm tham khảo
1	Làng nghề truyền thống	- Trải nghiệm làm sản phẩm của làng nghề (làm gốm, làm nón, đan mây tre, làm bánh, dệt vải tổ cẩm....) - Giao lưu, thi tay nghề, trình diễn sản phẩm cùng nghệ nhân - Thuyết trình về di sản văn hóa làng nghề - Tham quan không gian văn hóa làng nghề - Hoạt động tình nguyện: Làng nghề xanh – sạch – đẹp - Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về làng nghề truyền thống
2	Danh lam thắng cảnh	- Tham quan danh lam thắng cảnh - Cuộc thi chụp ảnh/ vẽ tranh về danh lam thắng cảnh - Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về danh lam thắng cảnh - Tổ chức diễn đàn “Danh thắng quê hương” ...
3	Di tích lịch sử, văn hóa	- Thi kể chuyện, thuyết trình, tìm hiểu về di tích lịch sử văn hóa - Vẽ tranh di tích lịch sử - Tham quan di tích lịch sử địa phương - Thi làm bưu ảnh hoặc mô hình di tích bằng giấy, đất nặn và các nguyên liệu khác - Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về di tích lịch sử, văn hóa - Vệ sinh môi trường, cảnh quan xung quanh di tích lịch sử....
4	Văn hóa ẩm thực	- Tổ chức diễn đàn, cuộc thi về ẩm thực truyền thống (Thuyết trình, thực hành chế biến, trang trí món ăn... về đặc sản ẩm thực truyền thống) - Tham quan chợ truyền thống - Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về ẩm thực truyền thống - Tìm hiểu nguyên liệu, công thức và dinh dưỡng món ăn truyền thống - Thi “ Gian hàng đặc sản địa phương”
5	Nghệ thuật truyền thống	- Thuyết trình về nghệ thuật truyền thống - Tham quan, thưởng thức, tìm hiểu nghệ thuật truyền thống - Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về nghệ thuật truyền thống - Thực hành chế tạo, sử dụng nhạc cụ, con rối....đơn giản - Giao lưu cùng nghệ nhân, nghệ sĩ ...

2.2.3. Khai thác văn hóa địa phương vào chương trình đào tạo GVMN trình độ cao đẳng

Theo xu thế chung, ở trường CĐSP, CTĐT ngành giáo dục mầm non được cấu trúc theo tinh thần giảm thời lượng dạy lí thuyết, tăng thời lượng thực hành, thảo luận, tự học của SV. Theo đó, các học phần (chủ yếu là học phần chuyên ngành) đã thiết kế nhiều hoạt động thực hành, tạo cơ hội cho SV được trải nghiệm. Vì vậy, khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN càng trở nên

thiết thực. Chúng tôi nhận thấy có thể khai thác, vận dụng văn hóa địa phương và đưa vào nhiều lĩnh vực đào tạo để nâng cao hiệu quả đào tạo GVMN, chẳng hạn *Khám phá khoa học về môi trường xung quanh, Ngôn ngữ và văn học, Lễ hội ở trường mầm non, Giáo dục thẩm mỹ, Mĩ thuật, hoạt động tạo hình, Tin học, Ngoại ngữ ...* Nghiên cứu nội dung chi tiết của các học phần trong CT đào tạo GV mầm non của một số trường CĐSP, chúng tôi đề xuất hướng khai thác văn hóa địa phương để phục vụ đào tạo GVMN như sau:

Bảng 2: Đề xuất định hướng khai thác văn hóa địa phương phục vụ đào tạo giáo viên mầm non

STT	Lĩnh vực đào tạo	Định hướng khai thác văn hóa địa phương
1	Hoạt động trải nghiệm	- Thiết kế, tổ chức hoạt động trải nghiệm tại các di tích, danh thắng, làng nghề truyền thống của địa phương - Thiết kế, tổ chức hoạt động trải nghiệm về nội dung về văn địa phương
2	Giáo dục thẩm mỹ	- Tìm hiểu, khám phá, truyền bá giá trị thẩm mỹ của một số tác phẩm nghệ thuật, văn học, hội họa, âm nhạc hoặc các công trình điêu khắc, kiến trúc ... của địa phương.
3	Phát triển ngôn ngữ và văn học	- Tìm hiểu, nâng cao hiểu biết về các tác phẩm văn học và ngôn ngữ địa phương
4	Khám phá khoa học về môi trường xung quanh	- Thiết kế và tổ chức các hoạt động cho trẻ khám phá văn hóa, lịch sử, địa lí... địa phương
5	Ngày lễ, ngày hội ở trường mầm non	- Tham dự lễ hội của địa phương - Xây dựng kịch bản và mô phỏng tổ chức một số nghi thức, hoạt động... ngày lễ, ngày hội địa phương ở trường mầm non
6	Giáo dục kĩ năng sống	- Khai thác, tìm hiểu các yếu tố địa hình, địa chất của địa phương (sông ngòi, ao hồ, đèo dốc, khí hậu...) để phòng tránh tai nạn
7	Mĩ thuật, hoạt động tạo hình	- Làm mô hình đồ chơi, đồ dùng dạy học mô phỏng cảnh quan di tích, lịch sử văn hóa địa phương - Sử dụng kĩ thuật, mĩ thuật tạo hình của địa phương để sáng tạo nghệ thuật
8	Âm nhạc và tổ chức các hoạt động âm nhạc	- Thi tìm hiểu, giảng dạy âm nhạc, vũ đạo truyền thống của địa phương - Tổ chức biểu diễn âm nhạc, vũ đạo truyền thống của địa phương
9	Vệ sinh, dinh dưỡng, phòng bệnh cho trẻ	- Khai thác, tìm hiểu đặc thù về địa hình, khí hậu và ảnh hưởng của chúng đến sức khỏe con người, nhất là trẻ em - Khai thác, tìm hiểu nông sản, thực phẩm của địa phương và giá trị dinh dưỡng của chúng đối với đời sống con người
10	Tin học và ứng dụng công nghệ thông tin	- Thiết kế website, Facebook, tạo video truyền thông, giới thiệu về di tích lịch sử, văn hóa, ẩm thực, nghệ thuật truyền thống của địa phương
11	Ngoại ngữ	- Viết bài luận, làm video bằng tiếng Anh về di tích lịch sử, văn hóa, ẩm thực, nghệ thuật truyền thống của địa phương
12		

Thực tiễn khai thác văn hóa địa phương trong các CTĐT ngành giáo dục mầm non trình độ cao đang hiện nay cho thấy văn hóa địa phương chưa thực sự để lại dấu ấn rõ nét trong chương trình đào tạo, mà chủ yếu chỉ xuất hiện trong một số học phần liên quan đến mỹ thuật, âm nhạc hay hoạt động trải nghiệm. Điều này dẫn đến việc SV chưa có cơ hội tiếp cận và vận dụng văn hóa địa phương một cách toàn diện trong quá trình giảng dạy mầm non. Bên cạnh đó, nội dung về văn hóa địa phương chưa được tích hợp vào các học phần mang tính cốt lõi hoặc tích hợp rộng rãi vào các học phần chuyên ngành. Điều này khiến SV thiếu đi nền tảng kiến thức và kỹ năng cần thiết để khai thác văn hóa địa phương một cách bài bản khi trở thành GVMN. Việc chưa có chiến lược rõ ràng trong đào tạo cũng khiến giáo viên tương lai chưa nhận thức đầy đủ vai trò của văn hóa địa phương trong giáo dục trẻ, dẫn đến sự thiếu gắn kết giữa chương trình giáo dục mầm non và chương trình giáo dục phổ thông hiện hành.

Ngoài ra, khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN còn hướng đến những dự án đào tạo lớn hơn như việc xây dựng các chương trình học đi sâu vào tìm hiểu, nghiên cứu các giá trị văn hóa của địa phương; tổ chức các hoạt động thực tế, trải nghiệm thường niên cho SV; đồng thời tăng cường sự hợp tác giữa nhà trường, cộng đồng và các cơ sở văn hóa địa phương. Điều này không chỉ mang lại lợi ích trong việc nâng cao năng lực chuyên môn của SV mà còn giúp duy trì và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống, từ đó góp phần vào việc hình thành một thể hệ giáo viên mầm non có bản lĩnh và trách nhiệm trong việc bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa của dân tộc.

2.2.4. Ưu thế của việc khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN ở trường cao đẳng sư phạm

Khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN không chỉ cần thiết mà còn mang lại nhiều lợi ích thiết thực cho nhà trường, cho giảng viên và cho SV.

Về phía nhà trường. Trường CĐSP hầu hết đặt tại các tỉnh, thu hút SV chủ yếu là người địa

phương và từ các vùng lân cận, số SV tỉnh xa chiếm tỉ lệ thấp. Điều này tạo ra sự gắn kết sâu sắc giữa SV và văn hóa địa phương, giúp các em hiểu rõ về các phong tục tập quán, ngôn ngữ và cách sống của cộng đồng mình. Việc khai thác văn hóa địa phương giúp trường CĐSP xây dựng CT đào tạo gắn kết lý thuyết với thực tiễn. SV được học tập và trải nghiệm trong môi trường gần gũi với văn hóa địa phương, qua đó đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục mầm non và phát triển năng lực giảng dạy cho SV, từ đó, đảm bảo chất lượng đào tạo và đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục. Trường sư phạm đặt tại địa phương, dễ dàng kết nối với cộng đồng, tạo cơ hội cho SV tham gia các hoạt động cộng đồng như lễ hội, tham quan làng nghề, hay học hỏi từ nghệ nhân địa phương. Điều này giúp tạo dựng mối quan hệ mật thiết giữa nhà trường và cộng đồng, đồng thời tạo cơ hội hợp tác với các tổ chức văn hóa địa phương. Việc khai thác các hoạt động văn hóa sẵn có trong cộng đồng địa phương giúp giảm bớt chi phí cho các hoạt động thực hành, giảm chi phí di chuyển khi SV có thể tham gia vào các hoạt động miễn phí hoặc chi phí thấp như tham quan di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh, tham quan làng nghề, tham gia lễ hội, hoặc học hỏi từ nghệ nhân tại địa phương. Điều này giúp giảm bớt gánh nặng tài chính đồng thời nâng cao hiệu quả dạy học mà không cần đầu tư lớn, giúp tiết kiệm chi phí đào tạo.

Về phía giáo viên Lợi ích đối với giảng viên khi khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN thể hiện trước hết ở việc đổi mới phương pháp giảng dạy. Việc khai thác văn hóa địa phương giúp giảng viên sáng tạo, linh hoạt để bài giảng thêm sinh động và gần gũi. Thứ hai là sự gắn kết với văn hóa địa phương. Việc tích hợp văn hóa địa phương vào CT đào tạo tạo cơ hội cho giảng viên hiểu rõ và cảm nhận sâu sắc các giá trị văn hóa đặc trưng của cộng đồng. Giảng viên cũng có thể tổ chức các hoạt động ngoại khóa, tham quan, hoặc mời các nghệ nhân, người lớn tuổi chia sẻ kinh nghiệm văn hóa địa phương, từ đó giúp SV dễ dàng hòa nhập với cộng đồng và phát triển khả năng giao tiếp. Thứ ba, **đảm bảo nội dung đào tạo phù hợp.** Khai thác văn hóa địa phương không chỉ

giúp giảng viên làm phong phú thêm CT giảng dạy mà còn giúp đảm bảo tính phù hợp, thực tế của nội dung đào tạo. Mỗi vùng miền có đặc điểm văn hóa, nhu cầu và thói quen khác nhau, vì vậy giảng viên cần điều chỉnh nội dung giáo dục sao cho phù hợp với đặc thù tại từng địa phương.

Về phía SV, trường sư phạm đặt tại địa phương không chỉ thuận lợi cho SV trong việc di chuyển mà còn giúp các em có cơ hội tham gia vào các hoạt động cộng đồng. SV có thể thực hành và trải nghiệm văn hóa địa phương ngay trong quá trình học tập, dễ dàng liên hệ lý thuyết với thực tiễn. Khai thác văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN giúp nâng cao nhận thức về bản sắc văn hóa địa phương, SV sẽ hiểu rõ hơn về các giá trị văn hóa địa phương, giúp họ hiểu rõ hơn về trách nhiệm xã hội, từ đó phát huy giá trị văn hóa địa phương, giúp các em truyền tải và phát huy những giá trị văn hóa qua các hoạt động giảng dạy cho trẻ mầm non. Sau nữa, hoạt động khai thác văn hóa địa phương không chỉ giúp nâng cao hiểu biết về văn hóa địa phương, tích lũy kinh nghiệm quý báu về văn hóa để giảng dạy cho trẻ mà còn hình thành ở SV kỹ năng tự học, hợp tác, giao tiếp, giải quyết vấn đề, rèn luyện khả năng quan sát và phân tích, tạo ra tinh thần hợp tác, phát triển sự tự tin, nhạy bén và trách nhiệm ... Hoạt động trải nghiệm văn hóa địa phương, khi được tích hợp vào các học phần đào tạo, sẽ góp phần nâng cao hiệu quả học tập và phát triển đồng thời phẩm chất, năng lực và kỹ năng của SV. Trải nghiệm văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN không chỉ mang lại nhiều lợi ích quý báu mà còn là một phương pháp học tập tiện lợi và tiết kiệm chi phí. Việc khai thác các hoạt động văn hóa sẵn có trong cộng đồng giúp SV dễ dàng tiếp cận và tham gia mà không cần đầu tư lớn, từ đó giảm bớt gánh nặng tài chính.

3. Kết luận

Từ những phân tích trên, có thể thấy văn hóa địa phương đóng một vai trò quan trọng trong công tác đào tạo GVMN tại các trường cao đẳng sư phạm CDSP. Việc khai thác và tích hợp văn hóa địa phương vào chương trình đào tạo không chỉ giúp tăng cường kiến thức và kỹ năng cho người

học mà còn góp phần đáp ứng yêu cầu đổi mới và nâng cao chất lượng giáo dục mầm non trong bối cảnh hiện nay. Tập trung vào các yếu tố đặc sắc của địa phương như danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử, làng nghề truyền thống, ẩm thực đặc trưng, và nghệ thuật dân gian, chúng tôi đề xuất một số phương hướng cụ thể để khai thác hiệu quả văn hóa địa phương trong đào tạo GVMN. Điều này không chỉ giúp người học nâng cao năng lực và phẩm chất nghề nghiệp, mang lại lợi ích cho nhà trường, giảng viên và SV mà còn giúp duy trì và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống, từ đó góp phần vào việc hình thành một thể hệ giáo viên mầm non có bản lĩnh và trách nhiệm trong việc bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa của dân tộc, tạo dựng một nền giáo dục mầm non gắn liền với thực tiễn, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, làm cơ sở vững chắc cho giáo dục phổ thông.

REFERENCES

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *CT giáo dục phổ thông tổng thể*, <https://www.moet.gov.vn/tintuc/Pages/CT-GDPT-Tong-The.aspx>, 28/5/2024.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *CT giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp*, <https://moet.gov.vn/tintuc/Pages/tin-hoat-dong-cua-bo.aspx?ItemID=5755>, 19/10/2024.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *CT giáo dục Mầm non*, <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Giao-duc/Van-ban-hop-nhat-01-VBHN-BGDDT-2021-Thong-tu-Chuong-trinh-Giao-duc-mam-non-472930.aspx>, 15/9/ 2024.
- Hương V.T.T (2021), Thiết kế hoạt động trải nghiệm trong giảng dạy học phần “Môi trường và giáo dục môi trường cho trẻ mầm non” cho SV ngành giáo dục mầm non Trường cao đẳng sư phạm Nam Định, *Tạp chí Khoa học Đại học Tân Trào*, số 23, tr 120-128.
- Lê D.T.A, Hương. V.T.T, Tâm. P.T.M (2022), *Nghiên cứu đề xuất một số hoạt động trải*

những văn hóa địa phương trong đào tạo GV mầm non tại trường CĐSP Nam Định, Đề tài NCKH, Trường CĐSP Nam Định.

Nam N.V (2021), Tăng cường hoạt động trải nghiệm cho trẻ ở trường mầm non qua hoạt động tạo hình bằng nguyên liệu sẵn có ở địa phương, Kỷ yếu Hội thảo khoa học *Hướng tới đổi mới đào tạo và bồi dưỡng giáo viên mầm non đáp ứng yêu cầu thực tiễn*, Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định, tr 215.

Sông N.T (2020), [Hoạt động trải nghiệm và một số yêu cầu đặt ra đối với trường sư phạm và SV sư phạm](http://www.cdsptb.edu.vn/cdsptb/index.php/sinh-vien/vblq/150-hoat-dong-trai-nghiem-va-mot-so-yeu-cau-dat-ra-doi-voi-truong-su-pham-va-sv-su-pham), [http://www.cdsptb.edu.vn/cdsptb/index.php/sinh-vien/vblq/150-hoat-dong-trai-](http://www.cdsptb.edu.vn/cdsptb/index.php/sinh-vien/vblq/150-hoat-dong-trai-nghiem-va-mot-so-yeu-cau-dat-ra-doi-voi-truong-su-pham-va-sv-su-pham)

[nghiem-va-mot-so-yeu-cau-dat-ra-doi-voi-truong-su-pham](http://www.cdsptb.edu.vn/cdsptb/index.php/sinh-vien/vblq/150-hoat-dong-trai-nghiem-va-mot-so-yeu-cau-dat-ra-doi-voi-truong-su-pham-va-sv-su-pham)

Thủy P.T.T (2018), Xây dựng môi trường hoạt động ngoài trời theo quan điểm dạy học lấy trẻ làm trung tâm, Kỷ yếu Hội thảo khoa học *Nghiên cứu các biện pháp triển khai bồi dưỡng giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông*, Trường Cao đẳng Sư phạm Nam Định, 2018, tr 269.

Tuấn N.M, Phương H.T (2017), *Thực trạng tổ chức hoạt động trải nghiệm cho trẻ ở trường mầm non*, Tạp chí Giáo dục, Số đặc biệt tháng 12/2017, tr 20-23.